

PM 2010: RI (Dnr 663-345/2010)

Utlämnande av allmän handling

Svar på begäran om yttrande till JO

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande
Som yttrande till JO av ”Utlämnande av allmän handling” överlämnas och åberopas stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

JO har i skrivelse till kommunstyrelsen begärt in yttrande med anledning av klagomål angående utlämnande av allmän handling.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att det är beklagligt och oacceptabelt att ärendet kommit att bli fördröjt mer än ett halvår.

Mina synpunkter

Att som privatperson få ut de allmänna handlingar som man begär av en offentlig instans är en av grundstenarna i vårt samhälle. Det är en del av offentlighetsprincipen och syftar till att skapa ett öppet och delaktigt samhällsklimat. Hanteringen av dylika förfrågningar måste dock ske skyndsamt så att det inte skapas onödig väntan för den enskilde. Medarbetare i Stockholms stad ska vara tillmötesgående och lotsa förfrågningar till rätt instans samt vid behov hjälpa frågeställaren att precisera vilken typ av information som efterfrågas. På så sätt möter staden människors behov av information och insyn och skapar genom sitt agerande ett öppet och tillgängligt samhälle.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Som yttrande till JO av ”Utlämnande av allmän handling” överlämnas och åberopas stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 3 april 2010

STEN NORDIN

Bilagor

1. Begäran om yttrande
2. Förfrågan om allmän handling
3. Utbildningsförvaltningens beslut
4. Redogörelse av kontakter med frågeställaren

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

JO har i skrivelse till kommunstyrelsen begärt in yttrande med anledning av klagomål angående utlämnande av allmän handling.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 mars 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är beklagligt och oacceptabelt att ärendet kommit att bli fördröjt under mer än ett halvår. Av de bilagda redogörelserna framgår att ett flertal kontakter mellan tjänstemän och Lennart Johansson ägt rum under denna tid. Dessa omständigheter har bidragit till viss fördröjning.

Relevanta bestämmelser

Utlämnande av allmän handling

Rätten att ta del av allmän handling regleras i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF). En handling är enligt 2 kap. 3 § TF allmän om den förvaras hos myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten.

Allmän handling som får lämnas ut ska enligt 2 kap. 12 § TF på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället tillhandahållas den som vill ta del av den. Den som önskar ta del av allmän handling har även enligt 2 kap. 13 § TF rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. Även en sådan begäran ska behandlas skyndsamt.

Begäran om att ta del av allmän handling görs hos den myndighet som förvarar handlingen och begäran prövas av denna myndighet (2 kap. 14 § TF).

Beslut om utlämnande av allmän handling bör enligt JO:s praxis normalt lämnas redan samma dag. Någon eller några dagars fördröjning kan godtas om det behövs för att myndigheten ska kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig. Om det är fråga om ett omfattande material kan ytterligare tid behövas.

Den sökande bör precisera vilken eller vilka handlingar han vill ta del av, så att myndigheten kan identifiera handlingen/handlingarna för prövningen av utlämnandet. Det åligger myndigheten att inom ramen för sin serviceskyldighet hjälpa sökanden att få reda på vilka handlingar som finns, t.ex. med hjälp av diariesystem.

Om en anställd vid myndigheten enligt arbetsordning eller på grund av särskilt beslut har ansvar för vården av en handling, är det enligt 6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) i första hand denne som ska pröva om handlingen ska lämnas ut. I tveksamma fall ska den anställde låta myndigheten göra prövningen, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. Vägrar den anställde att lämna ut handlingen eller lämnar han ut den med förbehåll ska myndigheten pröva om handlingen ska lämnas ut om den sökanden begär myndighetens prövning. Sökanden ska informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas. Sökanden har rätt att få ett formellt avslagsbeslut oavsett grunden för beslutet. Det innebär att även i det fall handlingen inte återfinns hos myndigheten har sökanden rätt att få ett överklagbart beslut. Myndighetens beslut kan sedan överklagas (6 kap. 8 § OSL).

Myndigheternas serviceskyldighet

I förvaltningslagen (FL) regleras myndigheters handläggning av ärenden. Myndigheter-

nas serviceskyldighet framgår av 4 § FL. Enligt denna bestämmelse ska varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälp ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Av bestämmelsen följer också att frågorna ska besvaras så snart som möjligt.

Myndighetens serviceskyldighet gäller i princip oavsett om någon begärt hjälp eller inte. Myndigheten ska genom vägledning hjälpa den enskilde att ta tillvara sin rätt. Vid ärenden om utlämnande av allmän handling ska myndigheten exempelvis hjälpa den enskilde att identifiera den efterfrågade handlingen. Myndigheten kan med hänsyn till dess verksamhet anpassa sin service till den aktuella arbets- och resurssituationen.

Myndigheternas dokumentationsskyldighet

Enligt 15 § FL ska uppgifter som en myndighet får på något annat sätt en genom en handling och som kan ha betydelse för utgången i ärendet antecknas av myndigheten, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild.

Stadsledningskontorets bedömning

Lennart Johansson kontaktade utbildningsförvaltningen och begärde ut uppgifter om namn på de lärare som varit tjänstlediga, sjuka eller haft semester eller inte varit i tjänst av annat skäl under första halvåret år 2004 på Högalidsskolan.

Det hade ålegat tjänsteman vid utbildningsförvaltningen att skyndsamt handlägga frågan om utlämnande av uppgifterna. Det hade varit lämpligt att kontakta Lennart Johansson för en precisering av vilka uppgifter han begärde att få ut. Lennart Johansson borde ha informerats om rätten att få ett överklagbart beslut även för det fall de begärda uppgifterna inte fanns hos myndigheten, vilket inte gjordes. Enligt förvaltningslagens serviceskyldighet hänvisades Lennart Johansson till stadsledningskontoret, där man trodde att uppgifterna fanns.

Lennart Johansson kontaktade Inga-Lill Forck på stadsledningskontorets personalstrategiska avdelning samt skickade även ett e-mail med begäran om att få ut uppgifter om namn på de lärare som varit tjänstlediga, sjuka eller haft semester eller inte varit i tjänst av annat skäl under första halvåret år 2004 på Högalidsskolan.

Inga-Lill Forck försökte hjälpa Lennart Johansson att precisera sin begäran.

För det fall stadsledningskontoret inte hade tillgång till de begärda uppgifterna skulle stadsledningskontoret skyndsamt ha meddelat Lennart Johansson ett avslagsbeslut. Så skedde inte, utan ärendet blev vilande under en tid som vida överstiger de relevanta lagbestämmelsernas krav. Det finns inte någon förklaring till fördröjningen av ärendet som kan ursäktas tidsutdräkten.

I detta ärende är det dessutom olyckligt att det var fråga om två skilda myndigheter, utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret, och att Lennart Johansson hänvisades mellan myndigheterna utan att få något beslut förrän mer än ett halvår från det begäran först ställdes.

Utbildning

Stadsledningskontorets erfarenhet är att behovet av utbildning om offentlighet och sekretess samt förvaltningslagen fortlöpande bör ses över av de kommunala myndigheterna, bl.a. med inriktning på hur relevanta bestämmelser ska tillämpas i praktiken. Personalen inom kommunstyrelsens verksamhetsområde har nyligen fått utbildning i offentlighet och sekretess. I utbildningen poängteras bl.a. vikten av att allmänna handlingar som begärs ut ska handläggas enligt bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen. t.ex. att allmänna handlingar ska lämnas ut genast eller så snart som möjligt och att beslut måste meddelas om en handling inte kan lämnas ut eller inte finns.

Stadsledningskontoret kommer att se över sina rutiner vad gäller utlämnande av allmänna handlingar samt den serviceskyldighet som myndigheter har enligt 4 § förvaltningslagen att hjälpa den enskilde att definiera vilka handlingar denne önskar ta del av. Enligt uppgift från utbildningsförvaltningens personalavdelning kommer även utbildningsförvaltningen att se över sina rutiner i dessa hänseenden.